

Ковтуненко К.В.

д.е.н., доцент, завідувача кафедрою менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності

k.v.kovtunenکو@mzeid.in

Танащук К.О.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності

e.a.tanaschuk@mzeid.in

ЕЛЕКТРОННИЙ БІЗНЕС ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

АНОТАЦІЯ. Досліджено поняття «інформаційна економіка» та «електронний бізнес». Визначено причинно-наслідковий зв'язок між інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ) та «електронним бізнесом». Наведено основні варіанти застосування ІКТ для «електронного бізнесу», що дозволило визначити «е-бізнес» як складову інформаційної економіки.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інформаційна економіка, е-бізнес, ІКТ.

E-BUSINESS AS A COMPONENT OF INFORMATION ECONOMY

ABSTRACT. The term «information economy» and «e-business» explored in the report. Determined causal link between information and communication technology (ICT) and «e-business». The study shows the main options for the use of ICT «e-business», which allowed to define "e-business" as component of the information economy.

KEY WORDS: information economy, e-business, ICT.

Інформаційно-комунікаційні технології є сучасним універсальним та багатофункціональним інструментом розвитку держави і суспільства в глобалізованому світі [1].

Процес комерціалізації інформаційної сфери і перенесення ділової активності та частини бізнес-процесів в електронний простір став одним із найяскравіших проявів «інформаційної економіки» та одним із факторів, що її породжує.

Інформаційна економіка – термін, який використовується для позначення двох понять. По-перше, інформаційна економіка є сучасна стадія розвитку цивілізації, яка характеризується переважною роллю творчої праці та інформаційних продуктів. По-друге, інформаційна економіка - це економічна теорія інформаційного суспільства [2].

Інформаційна економіка, насамперед, характеризується появою нових секторів – електронних секторів, наприклад, електронний бізнес (е-бізнес), електронна комерція (е-комерція), електронне навчання (е-навчання) тощо.

Особливого значення в розвитку інформаційної економіки набуває е-бізнес.

Електронний бізнес базується на нових способах взаємодії виробників, посередників, споживачів, а також нових специфічних методах просування товарів на ринку. Електронний бізнес не тільки успішно доповнює традиційні форми взаємодії економічних суб'єктів та шляхів руху матеріальних благ і послуг, але й, останнім часом, значно витісняє їх.

Інформаційні мережі, як інфраструктура інформаційної економіки, стають не лише засобом перенесення інформації [3], але й специфічним середовищем, в якому впроваджуються електронні бізнес-процеси та оптимізуються існуючі:

- підвищується ефективність взаємодії співробітників організацій, оптимізуються процеси фінансового обігу та документообігу, спрощується процедура планування та прогнозування;

- поліпшується взаємодія з партнерами та клієнтами у бізнесі (наприклад, CRM–системи);

- розвивається система управління віддаленими офісами, підрядними (аутсорсинговими) компаніями тощо;

- утворюються умови поєднання виробників, постачальників, продавців, споживачів робіт та послуг;

- якісно змінюються процеси маркетингу та реклами;

- утворюються нові форми працевлаштування та зайнятості населення – фріланс, блогосфера, відеотьютерінг тощо.

Е-бізнес розвиває якісно нові методи роботи компаній, що надає останнім можливість забезпечити конкурентні переваги за рахунок зменшення видатків на організацію виробничої діяльності, розширення ринків і виявлення нових каналів збуту, залучення нових та поліпшення обслуговування старих клієнтів, більшої мобільності та оперативності при прийнятті управлінських рішень.

У зарубіжній фаховій літературі пропонуються різні підходи до визначення поняття е-бізнесу (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Визначення поняття «е-бізнес»

Зміст визначення	Джерело
«Перетворення основних бізнес-процесів за допомогою Інтернет-технологій» (90-е рр.) [4].	Компанія-розробник телекомунікаційного обладнання та додатків на базі ІКТ – «ІВМ».
«Засіб постійної оптимізації господарської діяльності фірми за допомогою цифрових технологій» [5].	Дослідницька організація «Gartner Group».
«Інтеграція цію систем, процесів, організацій, ланцюгів, які створюють вартість і ринків, що використовують Інтернет і пов'язані з ними технології і концепції» (1999 р) [6].	Консалтингова компанія «PriceWaterhouseCoopers».
«Використання електронних комунікаційних мереж, які дозволяють	К.Фелленштейн і Р. Вуд.

Зміст визначення	Джерело
комерційним підприємствам передавати і отримувати інформацію» (2000) [7].	
«Велика кількість бізнес-моделей, заснована на принципах Інтернету» (2000-2004 р) [8].	«Американська асоціація маркетингу» (American Marketing Association).

Одним з найпоширених є визначення е-бізнесу як моделі організації бізнесу, в якій бізнес-процеси, обмін бізнес інформацією і комерційні транзакції автоматизуються за допомогою інформаційних систем (ІС) та інформаційно-комунікаційних технологій. Цей підхід визначає наявність наступних підсистем е-бізнесу:

- Enterprise Resource Planning (ERP) – ІС управління ресурсами підприємств;
- Customer Relationship Management (CRM) – ІС управління взаємодією з клієнтами;
- Business Intelligence (BI) – ІС збору, аналізу та представлення інформації про бізнес;
- Enterprise Content Management (ECM) – ІС управління інформаційними потоками та документообігом підприємств;
- Human Resource Management (HRM) – ІС управління людськими ресурсами;
- Supply Chain Management (SCM) – ІС управління ланцюгами поставок.

Однак, на нашу думку, дане визначення поняття е-бізнесу не є коректним, оскільки, воно не визначає його як складову інформаційної економіки, звужуючи е-бізнес до внутрішнього рівня підприємства.

Двозначність е-бізнесу міститься у двозначності ІКТ, впровадження та застосування яких і утворило умови для розвитку е-бізнесу.

З одного боку ІКТ – є технологічною основою та інфраструктурою е-бізнесу, з іншого – сфера ІКТ сама є бізнесом, який може будуватися і як е-бізнес.

До узагальнених моделей та методів застосування ІКТ відносяться:

- транспортні ІКТ (мережі фіксованого та рухомого зв'язку, Інтернет, термінали користувачів, дата-центри, бази/сховища даних, хостинг);
- інфраструктурні ІКТ (ERP та SAP- рішення, офісне та спеціалізоване програмне забезпечення);
- додатки на базі ІКТ (сервіси на базі технологій хмарних обчислень, соціальні мережі, пошукові браузері, відео та голосовий зв'язок, платіжні системи).

Транспортна інфраструктура ІКТ для е-бізнесу:

- макрорівня: застосовуються у фінансово-промислових групах, транснаціональних корпораціях, банківському секторі, державних (галузевих) підприємствах;
- мікрорівня: застосовуються у малому та середньому бізнесі,

приватному підприємстві.

Інфраструктурні ІКТ у е-бізнесі макро- та мікрорівня для організації управління:

- фінансовою та бухгалтерською діяльністю;
- персоналом;
- документообігом;
- маркетингом;
- взаємодією з контрагентами та постачальниками;
- взаємодією з клієнтами та споживачами послуг (B2B) та (B2C);
- взаємодією з органами влади (звітність).

Додатки на базі ІКТ у е-бізнесі макро- та мікрорівня:

- віртуальні гроші, взаєморозрахунки та платіжні системи;
- просування товарів та послуг, PR- компанії та реклама;
- оптимізація бізнесу – зменшення витрат на виробництво.

Крім того, спрощення використання та застосування ІКТ призвело до удосконалення існуючих і появи абсолютно нових методів приватного підприємства та індивідуального працевлаштування, які містять:

1. Бізнес-моделі учасників ринків в сфері ІКТ та ІКТ - аутсорсингу.
2. CRM-системи, Інтернет-ресурси для маркетингу та продажу товарів і послуг: соціальні мережі, аналітичні сервіси Інтернет-мережі Google Analytics, Яндекс Дірект тощо.
3. Індивідуальне працевлаштування та новітні способи ефективного використання ІКТ: електронна – торгівля, електронне – навчання (дистанційна освіта), електронні торговельні майданчики (біржі), електронні грошові системи, фріланс та блогосфера.

Таким чином, на сьогодні «е-бізнес» – це складова інформаційної економіки, яка охоплює практично всі сфери національного та міжнародного господарства, удосконалює систему економічних відносин та спрощує комунікацію суб'єктів ринків.

Узагальнюючи наведені вище визначення, можна стверджувати, що е-бізнес – це якісно нова модель інтегрованої економічної діяльності, яка базується на використанні ІКТ та мереж як унікальне глобальне середовище, основною метою якого є підвищення ефективності наявних або широкого, динамічного розвитку нових сегментів бізнесу та отримання стабільного соціально-економічного ефекту. Електронний бізнес являє собою складний взаємодіючий та взаємозумовлений комплекс компонентів, дослідження економічно–організаційною сутності яких ще тільки починається.

Література:

1. Ярошенко Т. Наукові комунікації XXI століття: електронні ресурси для науки та освіти України. – 2006.
2. Мельник Л.Г. // Інформаційна економіка. – Суми. – ВТД "Унівеситетская книга". – 2003. – 288 с.

3. Філіппова С.В. Інформаційно-пошукова довідкова система як інструмент взаємодії потенційних партнерів інноваційної діяльності / С.В. Філіппова, К.В. Ковтуненко // Економічні інновації: Зб. наук. пр. – Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2013. – Вип. 55. – С. 163–168.
4. Рублевская Ю.В., Попов Е.В. Моделирование бизнеса в интернет-среде // Маркетинг в России и за рубежом. – 2001. – №2 (22). – С. 87–102.
5. Strauss, Judy and Frost, Raymond. E-marketing.- Upper Saddle River: Prentice-Hall, 2001. – 519 p.
6. PriceWaterhouseCoopers, 1999, E-Business made in Switzerland, Zürich, P.5.<http://www.pwcglobal.com/ch/ger/inssol/publ/ebiz/ebizmadeinch.pdf>.
7. Fellenshtein C., Wood R. Exploring E-commerce, Global E-business and E-societies.- Upper Saddle River: Prentice-Hall, 2000.-269 p.
8. Dictionary of Marketing Terms // American Marketing Association [Electronic Resource]: Comprehensive.